

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksestä lihashygienialaiksi

Eduskunta on 29 päivänä huhtikuuta 1994 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 49.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Olli Sorvettula maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Antti Toivonen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, neuvotteleva virkamies Risto Aurola sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Ilkka Rautio oikeusministeriöstä, professori Heikki Pyysalo tullihallituksesta, johtaja Kalevi Salmi elintarvikevirastosta, yksikönjohtaja Osmo Mäki-Petäys eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta, erikoistutkija Veikko Kankare Maatalouden tutkimuskeskuksesta, jaostopäällikkö Johannes Ijas Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, lakimies Aila Lind Suomen Kuntaliitosta, johtaja Seppo Heiskanen ja Valio Oy:n ryhmäpäällikkö Martti Tuokko Elintarviketeollisuusliitosta, puheenjohtaja Seppo Soro Suomen Eläinlääkäriliitosta, elintarvike- ja ravitsemusryhmän jäsen Irmeli Puntari Suomen Kuluttajaliitosta, toiminnanjohtaja Jouni Filppa Paliskuntain yhdistyksestä, professori Timo Pekkanen Eläinlääketieteellisestä korkeakoulusta, HK-Ruokatalon laadunohjauspäällikkö Heljä Aalto LSO-Foodista ja yrittäjä Pentti Kilpa Janakkalasta. Lisäksi valtiovarainministeriö on antanut kirjallisen asiantuntijalausannon.

Hallituksen esitys

Esitys sisältää ehdotuksen lihashygienialaiksi. Ehdotetun lain tarkoituksena on yhdenmukaistaa lihan ja lihatuotteiden elintarvikehygieenistä laatua sekä näiden käsittely- ja tuotanto-olosuhteille asetettavia hygieniavaatimuksia koskevat säännökset Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus) sisältyvien Euroopan yhteisöjen (EY) lihaa ja lihatuotteita koskevien direktiivien kanssa. Samalla varaudutaan lihan ja lihatuotteiden osalta ETA-sopimuksen lisä-

pöytäkirjan täytäntöönpanoon. Ehdotetun lain tarkoituksena on muutoinkin saattaa lihan tarkastusta sekä lihan ja lihatuotteiden tuotannolle asetettavia elintarvikehygieenisiä vaatimuksia koskeva lainsäädäntö nykyolojen vaatimuksia paremmin vastaavaksi.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin kotieläiminä pidettävien nauta- ja kavioläimien sekä sian, lampaan ja vuohen lihaan. Lakia sovellettaisiin myös lihatuotteisiin, joiden valmistamisessa on käytetty edellä mainittujen eläinten lihaa. Asetuksella voitaisiin säätää ehdotetun lain soveltamisesta myös muiden eläinlajien lihaan ja tällaisesta lihasta valmistettuihin lihatuotteisiin.

Ehdotettu laki koskisi sekä lihan tarkastamista että lihan ja lihatuotteiden vähittäismyyntiä edeltäviä käsittely-, varastointi- ja kuljetusvaiheita. Laki koskisi myös lihan ja lihatuotteiden maahantuontia ja maastavientiä. Ehdotettua lakia sovellettaisiin lisäksi yleiseen kulutukseen tarkoitettulle lihalle ja lihatuotteille ennen vähittäismyyntiä asetettaviin elintarvikehygieenisiin vaatimuksiin.

Teurastamoilla ja teurastuspaikoilla sekä muilla lihaa ja lihatuotteita käsittelevillä laitoksilla tulisi olla toimintaansa varten ehdotetussa laissa määritelty lupa, ja ne olisi rekisteröitävä. Lupa- ja rekisteriviranomaisena toimisi teurastamojen ja niiden yhteydessä olevien laitosten osalta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos sekä teurastuspaikkojen ja muiden laitosten osalta kunta. Laitosten olisi kustannuksellaan laadittava ja toteutettava laitoksen toiminnan hygieniavalvontaa varten omavalvontajärjestelmäksi kutsuttu laitoksen sisäinen seurantaohjelma, jonka toteuttamista valvontaviranomainen valvoisi.

Ehdotetun lain yleisestä toimeenpanosta huolehtisi maa- ja metsätalousministeriö. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos johtaisi lain valvontaa valtakunnallisesti sekä lääninhallitukset läänitasolla. Paikallisella tasolla valvonnasta huolehtisi teurastamojen ja niiden yhteydessä olevien laitosten osalta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos. Teurastuspaikkojen ja muiden laitosten osalta valvonnasta huolehtisi kunta.

Laitoksilta voitaisiin erikseen yksilöidyissä tapauksissa periä maksuja ehdotetun lain mukaisen viranomaistehtävien suorittamisesta. Maksut perittäisiin valtiolle tai kunnalle, sen mukaan kumpi edellä mainituista tehtävistä huolehtisi.

Lihaa ja lihatuotteita koskevien EY:n säädösten yksityiskohtainen voimaansaattaminen tapahtuisi esityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Ministeriö antaisi määräykset muun muassa lihalle ja lihatuotteille, näitä käsitteleville laitoksille sekä näiden toiminnalle asetettavista elintarvikkehygieenisistä vaatimuksista sekä viranomaisvalvonnan ja -tarkastuksen järjestämisestä.

Esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen muiden eläinlääkintämääräysten kanssa eli 1 päivänä heinäkuuta 1994.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

Edellä esitetyn mukaisesti ehdotetun lain pääasiallisena tavoitteena on ETA-sopimuksen mukaisesti yhdenmukaistaa maamme lihaa ja lihatuotteita koskevat säännökset EY:n direktiivien kanssa. Hallituksen esityksessä on todettu, että lihaa ja lihatuotteita koskevien direktiivien täytäntöönpano aiheuttaa nykyiseen lihan tarkastus- ja laitosten valvontajärjestelmään niin paljon muutoksia, että alan lainsäädäntö on tarkoituksenmukaista uusia kokonaisuudessaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valvontaorganisaatioon kuuluisi useita viranomaisia. Lisäksi elintarvikkevirasto johtaisi elintarvikkeiden yleistä valvontaa elintarvikkelain nojalla. Elintarvikkelain uudistaminen on parhailaan vireillä. Käsiteltävän lakiehdotuksen soveltamisalaan liittyy läheisesti myös terveydenhoitolaki, jonka kokonaisuudistusta merkitsevä lakiesitys, terveydensuojelulaki, on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä. Valiokunta pitää tärkeänä, että säännösten soveltamisalueet eivät muodostu päällekkäisiksi siten, että syntyy tarpeetonta virkavaltaisuutta ja toimivaltaristiriitoja. Tässä yhteydessä valiokunta tuo esiin, että ehdotuksen 59 §:n mukaan tuonti- ja vientivalvontaa suorittavat eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos sekä tullilaitos. Näiden tahojen työnjakoa ei ole ehdotetussa laissa eritelty. Maa- ja metsätalousministeriö on valiokunnalle antamassaan selvi-

tyksessä todennut, että koska tällä hetkellä ei ole tarkkaa kuvaa siitä, miten rajavalvonta tullaan järjestämään, on joustavampaa, että säädökset asiasta annetaan asetuksella. Valiokunta korostaa kuitenkin sitä, että annettavilla alemman tason säännöksillä tulee selkiyttää viranomaisten välisiä toimivaltarajauksia ja edistää joustavuutta lain soveltamisessa.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä jäljempänä esitettävien huomautuksien ja muutosehdotuksien.

Pykäläkohtaiset huomautukset ja muutosehdotukset

11 §. Ehdotettuun 1 momenttiin sisältyvän säännöksen mukaan kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää päätösvaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Valiokunta pitää tärkeänä, että toimivallan edelleen siirtämistä koskevilla säännöksissä edellytetään mahdollisimman täsmällistä päätöstä toimivallan siirrosta. Valiokunta ehdottaa kuitenkin kyseiseen säännökseen lisättäväksi ilmaisen ”päättöksessä mainituissa asioissa”.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan kunnat ja kuntayhtymä voisivat sopia, että tietyt valvontatehtävät annetaan toiseen kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa olevan eläinlääkärin hoidettavaksi virkavastuulla. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että virkavastuun ulottaminen näihin tehtäviin ei ole sopimuksenvaaraista, vaan se seuraa tehtävien asianmukaisesta siirtämisestä toiselle virkavastuulla toimivalle eläinlääkärille. Valiokunta ei kuitenkaan tältä osin ehdota muutoksia varsinaiseen lakitekstiin.

12 §. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokonaiskustannukset laitosten hyväksymisestä ja valvonnasta voidaan pitää mahdollisimman alhaisina. Valiokunta tulee kuitenkin jäljempänä esittämään, että viranomaisvalvonta toteutetaan luomalla valvontaverkostoja, joiden henkilöstöllä on tehtäviensä hoitamisen kannalta tarkoituksenmukainen koulutuksellinen pätevyys.

13 §. Valiokuntakäsittelyn aikana on käynyt ilmi, että lihaohjainlakiehdotuksen 13 §:n säännös eräiden laitosten osalta vaadittavasta EFTA:n valvontaviranomaisen hyväksymisestä on raskas ja vaikeaselkoinen. Säännös perustuu ETA-sopimukseen, mutta kyseisen direktiivin määräyksen soveltaminen edellyttää vielä tarkentavaa EY-säännöstä sovellettavista menette-

lytavoista. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista siten, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa ne määräykset, jotka ovat tarpeen ETA-sopimuksen laitosten hyväksymiselle asettamien erityisvaatimusten toteuttamiseksi. Valiokunta toteaa lisäksi, että erityisesti pienimuotoisten teurastamojen ja leikkaamojen osalta hyväksymis- ja valvontakustannukset voivat muodostua kohtuuttomiksi. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että alemman tason säännöksillä viranomaismenettely saadaan käytännössä niin joustavaksi, ettei se muodosta kohtuutonta viivettä taikka taloudellista tai muuta rasitetta laitosten toiminnalle.

15 §. Erityisesti pienimuotoisten laitosten kannalta valiokunta pitää tärkeänä, että omavalvontajärjestelmää voidaan kehittää osana laitoksen muuta laadunvalvontajärjestelmää.

Valiokunta edellyttääkin, että omavalvontajärjestelmää voidaan toteuttaa siten, että viranomaisvalvonnan eri osa-alueet ja laitoksen omat laadunvalvontaohjelmat nivoutetaan toisiinsa mahdollisimman vähän kustannuksia aiheuttaviksi.

Valiokunta ei tältä osin kuitenkaan esitä muutoksia varsinaiseen lakitekstiin.

19 §. Edellä 12 §:n osalta todetun mukaisesti valiokunta pitää tarpeellisena lisätä 1 momenttiin säännöksen siitä, että eläintiloista ja rehuista näytteitä voi ottaa myös muu lääninhallituksen tai eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen määräämä henkilö, jolla on toimenpiteen edellyttämä pätevyys. Ehdotetun lisäyksen johdosta valiokunta ehdottaa myös momentin viimeisen virkkeen tarkentamista.

42 §. Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on käynyt ilmi tarkoituksena olevan, että myös liyahygienialain mukaisissa laitoksissa noudatettavat vaatimukset veden laadun ja henkilökunnan terveydentilan osalta perustuvat terveydenhoitolakiin ja tartuntatautilakiin. Jos vaatimukset eivät täyty, voitaisiin laitoksessa ryhtyä liyahygienialain mukaisiin toimenpiteisiin. Pykäläehdotuksen 2 momentin sanamuodolla on pyritty poistamaan mahdollisesti syntyvää epäselvyyttä siitä, että vettä ja henkilökunnan terveydentilaa koskevien vaatimusten varsinaisen valvonta kuuluu terveydenhoitolain ja tartuntatautilain mukaisille viranomaisille, mutta että laitoksissa liyahygienialain mukaiset viranomaiset voisivat vedessä ja henkilökunnan terveydentilassa puutteita havaitessaan ryhtyä liyahygienialaissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Direktiivit ja myös käytännön valvonnan suorittaminen

edellyttävät, että laitosta valvotaan kokonaisuutena. Valiokunta ehdottaa momentin sisällön selkeyttämistä edellä esitettyjen perustelujen mukaisesti.

56 §. Lainkohdan 1 momentin 9 kohdan nojalla maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarvittaessa tarkemmat määräykset eläinlääkärin ja laitosten valvonnassa avustavan henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksista. Valiokunta on edellä pitänyt tärkeänä, että säädettävän lain viranomaisvalvonta toteutetaan luomalla valvontaverkostoja, joiden henkilöstöllä on tehtäviensä hoitamisen kannalta tarkoituksenmukainen koulutuksellinen pätevyys.

Valiokunta edellyttääkin säädettävän lain mukaisen viranomaisvalvonnan järjestämistä siten, että luodaan valvontaverkostot, joiden henkilöstöllä on tehtäviensä hoitamisen kannalta tarkoituksenmukainen koulutuksellinen pätevyys.

Lisäksi valiokunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö toimittaa valiokunnalle 30 päivään syyskuuta 1994 mennessä selvityksen säädettävän lain 56 §:n 1 momentin 9 kohdan nojalla annettavista tarkemmista määräyksistä.

65 §. Ehdotettuun pykälään sisältyy muun muassa asetuksenantovaltuus poroteurastamojen ja porojen teurastuspaikkojen osalta. Uudet vaatimukset tulevat kohottamaan poronlihan käsittelytason miltei samaksi kuin kotieläimiltäkin vaaditaan, mikä merkitsee lisäkustannuksia uusien investointien vuoksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan paliskunnilta on aiemmin peritty lihan tarkastusmaksuina 12,00—12,50 markkaa porolta. Korkea tarkastusmaksu on perustunut teurastamojen hajanaiseen sijaintiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että poronlihan tarkastamisesta maksuperustelain (150/92) nojalla perittävä tarkastusmaksu saatetaan vastamaan keskitetyn teurastamoverkoston kohtuullisia lihan tarkastuskustannuksia.

66 §. Pykälän 1 momentissa rajoitetaan asetuksenantovaltuutta siten, ettei se voi koskea kunnanviranomaisia koskevaa menettelyä. Selkeyden vuoksi valiokunta toteaa, että säännöksen ei voida tulkita kaventavan sitä asetuksenantovaltaa, joka tasavallan presidentillä on hallitusmuodon 28 §:n nojalla.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Lihahygienialaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

Lain tarkoitus ja soveltamisala

1—5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Suhde eräisiin säädöksiin ja määritelmät

6 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Viranomaiset

Yleinen toimeenpano

8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Valvonnan johto ja toteutus

9 ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 §

Tämän lain mukaan kunnan tehtävänä olevan toiminnan toteuttamisesta huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, jota jäljempänä tässä laissa kutsutaan kunnan valvontaviranomaiseksi. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää päätösvaltaansa alaiselleen viranhaltijalle päätöksessä mainituissa asioissa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Laitoksille ja niiden toiminnalle asetettavat vaatimukset

Laitoksen hyväksyminen ja laitoksille asetettavat vaatimukset

13 §

Laitos on hyväksyttävä ennen sen käyttöön-

ottoa uutena ja ennen kuin laitoksen toimintaa jatketaan laitoksessa tehtyjen oleellisten muutosten jälkeen. Laitos hyväksytään, jos se täyttää tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset. (Poist.) Lisäksi on otettava huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen laitosten hyväksymiselle asettamat vaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa määräykset Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämistä laitosten hyväksymiseen liittyvistä seikoista.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

(3 mom. poist.)

(3 mom. kuten 4 mom. hallituksen esityksessä)

14—17 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Teurastus ja teuraseläinten käsittely

18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

19 §

Läänineläinlääkäriellä sekä lääninhallituksen ja eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen määräämällä eläinlääkäriellä on oikeus muiden vieraiden aineiden kuin lääkejäämien esiintymisen selvittämiseksi ottaa korvauksetta tarvittavia näytteitä eläintenpitoyksikön eläimistä sekä eläintiloista ja rehuista. Eläintiloista ja rehuista näytteitä voi ottaa myös muu lääninhallituksen tai eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen määräämä henkilö, jolla on toimenpiteen edellyttämä pätevyys. Edellä tässä momentissa tarkoitetuilla henkilöillä on oikeus tätä varten päästä tiloihin, joissa eläimiä pidetään.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Lihan ja lihatuotteiden elintarvikehygieeniselle laadulle sekä niiden käsittelylle, kuljetukselle ja merkitsemiselle asetettavat yleiset vaatimukset

21 ja 22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Lihantarkastus ja laitosten valvonta

Lihantarkastus

23—25 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Laitosten valvonta

26—28 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Valvontaviranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus sekä näytteen saanti- ja tutkimisoikeus

29—31 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Määräykset ja kiellot

32—34 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

35 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Lihan tai lihatuotteen haltuunotto

36 ja 37 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Haltuun otetun omaisuuden säilyttäminen ja käyttäminen

38—40 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Laitoksen hyväksynnän peruutus

41 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Laitoksessa käytettävää vettä ja laitoksen henkilökunnan terveydentilaa koskevien säännösten valvominen

42 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tämän luvun mukaisia valvontatoimenpiteitä koskevia säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun

laitoksessa käytettävä vesi tai siellä lihaa taikka lihatuotteita käsittelevän henkilökunnan terveydentila eivät täytä 1 momentissa mainituissa laeissa tai niiden nojalla asetettuja vaatimuksia. Asianomaisen valtion tarkastuseläinlääkärin tai kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava edellä tarkoitetuista puutteista asianomaiselle terveydenhoitolain tai tartuntatautilain mukaiselle valvontaviranomaiselle näiden mahdollisesti tarpeelliseksi katsomiin muihin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

5 luku

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku valtion tarkastuseläinlääkärin päätökseen

43 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen

44 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Muutoksenhaku muun viranomaisen päätökseen

45 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Täytäntöönpano

46 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Rangaistussäännökset

Rangaistussäännökset

47 ja 48 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Menettämisseuraamus

49 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Erinäiset säännökset*Maksut*

50—52 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Salassapitovelvollisuus

53 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Laitosrekisteri

54 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Valtionosuus

55 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Tarkemmat määräykset

56 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Maahantuonti ja maastavienti

57 ja 58 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Tuonti- ja vientivalvontaa koskevat yleiset säännökset

59—61 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Laboratoriot

62 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Virka-apu

63 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Muut kansainväliset sopimukset

64 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Asetuksenantovaltuus

65 ja 66 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset*Voimaantulosäännökset*

67 ja 68 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Siirtymäsäännökset

69—72 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Kal-

li, Kohijoki, Koistinen, Lahikainen, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki, Rinne, Saario, Urpilainen ja Westerlund sekä varajäsen Laakkonen.

Vastalause

Hallituksen esitys sisältää sellaisia muutoksia tarkastustoiminnan maksullisuuteen sekä tarkastuksen toteuttamiseen oikeutettuihin viranomaisiin, joita ei voi pitää kaikilta osin perusteltuina.

Lihantarkastustoiminta on ollut Suomessa tähänkin asti maksullista. Ehdotettu liyahygienialaki muuttaisi tilannetta niin, ettei kunta enää voisi periä maksua valvomiensa laitosten normaalitarkastuksesta. Muutos vähentäisi kuntien tuloja sekä johtaisi epätasa-arvoon eri laitosten välillä.

Koko elintarvikevalvonnan maksullisuudessa ollaan ajautumassa erittäin kirjavaan käytäntöön. Esitykset terveydensuojelulaiksi ja elintarvikelaiksi sisältävät valvonnan maksullisuuden. Näin ollen nakkikioskit joutuisivat maksamaan maksuja, mutta suuret kuntien valvomat nakkitehtaat eivät. Maitohygienialain nojalla taas meijerin tarkastaminen on maksutonta, mutta tuotantotilan tarkastaminen maksullista.

Elintarvikevalvonnan maksullisuutta voi perustella monin järkevin perustein. palvelun maksullisuus aktivoi maksajaa vaatimaan palvelulta hyvää laatua. Valvonnan kautta saatavat tulot takaisivat kunnissa riittävän ja korkeatasoisen valvontahenkilökunnan. Ilman maksutuloja elintarvikevalvonta taas joutuu taistelemaan kuntien niukoista voimavaroista.

Lisänäkökohtina voi todeta, että valvonnan maksullisuus on käytössä muun muassa Ruotsissa ja Tanskassa. Lisäksi lakiesitykset tuovat kunnille osittain uusia tehtäviä esimerkiksi vientilaitosten valvonnassa. Maksut eivät muodostuisi laitosten liikevaihtoon nähden ongelmallisen suuriksi, joten tämänkään vuoksi maksullisuudesta ei tulisi luopua.

Lakiesityksessä tarkastustoiminta on rajattu eläinlääkäreille. Emme pidä perusteltuna monopolisoida tarkastusoikeutta yksinomaan yhdelle ammattiryhmälle. Tarkastustoimintaa voi suorittaa myös muu kunnan viranhaltija, jolla on tehtävään riittävä koulutus ja kokemus.

Edellä oleviin näkökohtiin viitaten ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin valiokunnan mietinnössä ehdotetun mukaisena paitsi 11, 31 ja 51 § näin kuuluvina:

11 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Kunnat tai kuntayhtymät voivat sopia, että kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijalle tässä laissa säädetty tehtävä annetaan toiseen kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa olevan viranhaltijan hoidettavaksi virkavastuulla.

31 §

Valvontaviranomaisilla on oikeus ottaa korvaukset ja laitoksen kustannuksella valvontaa varten tarvittavassa tutkimuksessa tarvittava määrä näytteitä lihasta ja lihatuotteista niiden käsittelyn eri vaiheissa. Näytteen tutkimisesta aiheutuneet kustannukset on laitoksen maksettava, mikäli näyte ei täytä niitä vaatimuksia, jotka tässä laissa tai sen nojalla annetuissa sääöksissä on määrätty. Valvontaviranomaisilla on myös oikeus tarkastaa toiminnassa käytetyt laitteet, välineet ja tilat.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

51 §

Kunta voi periä laitokselta maksun seuraavien tämän lain mukaisten tehtävien suorittamisesta: (1—5 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

6) näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta tapauksissa, joita tarkoitetaan 31 §:ssä. (Uusi 6 kohta)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut maksut peritään kunnan hyväksymän taksan mukaisesti. (Poist.) Maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 1994

Erja Lahikainen
Kari Urpilainen

Heikki Rinne
Kari Rajamäki

Ulpu Iivari

